

آمریکانن عراغا هوچومۇ گۆزله نیر! Amerikanın Ərağa hücumu gözəlnir!

آمریکانین وه جورج بۇشون سیاستی نه گلدیکه باشقا اولکه لرین ایچ ایشلرینه قاریشماق، بۇ اولکه لرده کؤدتا ائتمک، دیکتاتورلارین حمایتچیسسی اولماق، تاریخن آمریکانین خارجی سیاستی نین بییر پارچاسی اولمۇشدور. وه جورج بۇشون ایندی بیز عراقداکی سدام حسین حاکمیتینی ییخماق ایسته بییریک، بۇ آبدین دیر، وه منیم سیاستمدیر، دئمسه سی طبیعی ساییلا بیله ر. آما بۇنۇن بیئن الخالق قانون - قایدالارا نه قده ر اویماسی، یاخۇد بیرلمیش میللتلر تشکیلاتی نین بییر اؤیۇنجاغا چؤریلمه سی بام - باشقا مسئله دیر.

آده ربایجانین ایشغال اولۇنمۇش اراضیلری Azerbaycanın işğal olunmuş əraziləri

وطنیمیز آده ربایجان ایران - اؤرسیت آراسیندا پایلاشلمیشدیر. بۇ پایلاشما ایله آده ربایجان یالنیز اؤز بوتونلویونو یۇخ، نئچه مین ایللیک حاکمیتینی ده الده ن وئرمیشدیر. هر ایکی تاپیدا مستعمره ده ن داهای پس بییر حالا دوشموشدور. چونکي هر ایکی مستملکه چی اؤز پایینا دوشن حیصه نی اؤز اولمایان ده ده ماللاری کیمی بؤلوک - بؤلوک ائدیپ، میلی من لی بییمیزی یۇخ ائتمه به، وطنیمیزین تاریخی حدؤدلارینی ده بیشمه به، باشقا خالقلاری بۇ اراضیلره یئرلشدیرمه به، آده ربایجان میللتینی اؤز ایچینده اریتمه به چالیشمیش وه چالیشماقادیر.

خاطیرلاتماق ایسته ردیک کی، قدیمده ن آده ربایجان خانلیقلار شکلینده ایداره اولۇنوردی. بۇ بییر فئدراتیو ایداره سیستمی ایدی. خان وه خانلیق ایله، یعنی فؤدالیزمیله علاقه سی یۇخ ایدی. یعنی هر خانلیق اؤزونه خاص بییر کچیچک شاهي واریدی. اونا ائلهخان دئییلیدی. بۇ آلمانداا بئله اولمۇش، وه اونا «فؤرستون توم» آدی وئرلمیشدیر. بۇگونکي لؤکزامبورگ وه لیخت ایشته بن اونا بییر نمونه دیر. آده ربایجاندا اولان بۇ شاهلار بؤیوک شاها تابع ایدیله. اونا وئرگی وئریدیر، ساواش زامانی اؤردو وه آذوقه ایختیاریندا قۇیوردۇلار. اونا گؤره ده اونا شاهلار شاهي «شاهنشاه» دئییلیدی.

رؤسلار قۇزئی آده ربایجاندا اؤز آغالیقلارینی برپا ائتمک اوچون بۇ خانلیقلاری یۇخ ائتمه به چالیشدیلار. بۇنا قارشى خانلیقلار وه ائلهخانلار قارشى چیخیدیلار. رؤسلارلا دفعه لرله دویوشدولر. بۇنا میثال شکی وه شیروان خان میر حسین خان، جاواد خان گنججه خانی وه اوغلو، ان باشدا گه لن ایره وان خانی اولمۇشدور. ایره وان خانی ایران - رۇس وه اثرمنی بییرلیکلری نین قارشى سیندا کیشی کیمی، بییر آده ربایجانلی کیمی ساواشمیش وه شهید اولمۇشدور.

اؤ دورره لرده اثرمنیلر اؤز تاریخی وطنلری اولان عثمانلی ایمبراطورلۇغو چرچیوه سینده یئر آلان وان گؤلونون گونئی وه غربینده یاشاییردیلار. مرکز حؤکومت قارشى اؤز آزادلیقلارینی طلب ائتیدیردیلر. هامان ایللرده اؤ جومله ده ن ۱۳ ژانویه ۱۸۷۸ تاریخینده آلمانین پایتختی اولان برلین شهرینده اثرمنیلرین حاققلارینی مۇدافعه ائتمک اوچون کؤفرانس گشچیریلدی. فرانساه وه اینگیلیس

بوتون قافقازدا جمعن ۲۸ مین نفر اثرمنی واریدی. عثمانلی ایمبراطورلۇغۇندان وه ایراندان اولان بۇ اخینلار اؤنلرین سایی سینئی نئچه یوز مین نفره چیخاردیر، وه سؤنرانلیقدا یارادیلماق قۇندارما اثرمنستانین پایاسی قۇبۇلور. حتا اثرمنیلر قاراباغ یئرلشدیرمه به باشلایلیر. بۇ اراضی به ایلک اثرمنی عائله سی دوز ۱۶۲ - ایل بۇندان قبابق مراغا شهرینده ن کؤچموشدور. وه بۇ ایلک عائله نین قاراباغ گلمه سی ۱۹۸۷ - نجی ایل خان کندنینده طنطنه لی شکیلده قئید ائدیلمیش، وه بۇنا خاطر بییر عابیده ده تیکلمیش ایدی. بۇ عابیده سؤن ساواشدا اثرمنیلر طرفینده ن پاتلا دیلمیشدیر.

۱۹۱۵ - ۱۹۱۶ - نجی ایللرده قافقاز میللتلری نین ایشتیراکی ایله ۱۹۱۷ - نجی ایله یارادیلان قافقاز اثرمنی گورجولرین اؤز لرینی مستقیل اعلان ائتمکله داغیلدی. آده ربایجاندا اؤز مستقیللی بیینی اعلان ائتدی، وه آده ربایجان دئمؤ کراتیک جیمهؤرییتی یارادیدیلدی. بۇ تاریخده اثرمنیلرین چؤخو ایره وان خانلیغیندا یاشاییردیلار. هنؤز تام مستقیل بییر دؤولت دئییلدیلر. بۇ حاقدا پاریسده کؤفرانس گشچیریله رک آده ربایجاندا اوزئیر حاجی به یه فؤن قارداشی باشچیلیغیندا بییر نؤماینده هئیتی ایشتیراک ائتدیردی.

۱۹۱۸ - ۱۹۲۰ - نجی ایللرده قۇزئی آده ربایجانین مستقیللی بی دوروننده بییر مۇواویبه اساسیندا اثرمنیره ایره واندا یاشاشما حاققی وئرلیسر. بۇنۇدا قئید ائتمک لازیمدیرکی بییرنجی - ایکنجی دونیا ساواشلارینا قده ر هنؤز آده ربایجانلیلار ایره وان خانلیغیندا وه ایره واندا چؤخلۇغو تشکیل ائتدیردیلر.

اؤرسیت ده لئنین نین کؤدیتاسیندان سؤنرا لئنین قافقازین ایشغالینا قرار وئره ک اونا فرمان وئردی. خالقلارین آزادلیغینی سؤزده مۇدافعه ائده ن بۇ شخص مستقیل آده ربایجانین وه گورجوستانین ایشغالینا گؤسته ریش وئردی. بۇ گؤسته ریش نتیجه سینده باکی دا داشناق اثرمنی باشچیلاری نریمانؤف کیمی اؤزوموزده ن اؤزگه کیمی لر کؤدتا ایله حاکمیتینی اله گشچیره ر - گشچیره ز رۇس قۇشۇنلارای ایکنجی ده فعه اولاراق قۇزئی آده ربایجانلی ایشغال ائتدیلر. بۇ ایشغال ایسه ۷۰ - ایل ده وام ائتدیر. بۇ قیرمیزی رۇس ایشغالی آده ربایجانین تاریخینده ان فاجیعه لی ایشغال دؤورو ساییلیر.

بۇ ایشغالدان سؤنرا ده ربند ایالتی آده ربایجاندان قۇباردیلاق داغیستانا، پۇرچالی ایالتی ایسه گورجوستانا، ایروان خانلیغی نا علاوه اولاراق زنگه زور وه گؤیچه ماحاللاریدا اثرمنیلره وئرله ره رک رسمی شکیلده آده ربایجان اراضی سینده قۇندارما اثرمنیستان دؤولتی قۇرۇلدو. وه چار رژیمنی نین چیرکین پیلانی لئنین وه ایستالین طرفینده ن حیانا گشچیریلدی.

بییر آز سؤنرا پۇرچالی ایکی به بؤلونه ره ک بییر بؤلومو تیکرار اثرمنیلره باغیشلاندى.

بۇ سؤویشت حاکمیتینی دؤورونده آده ربایجانلیلارین ایره وان خانلیغیندان، گؤیچه وه زنگه زور ماحاللاریندان، پۇرچالی دان قۇوۇلمالارای وه سورگون ائدیلمه به باشلایلیر. حتا رؤسلار طرفینده ن بۇ حمایت اولۇنور. حتا رؤسلار اولزی ۱۹۲۱ - ۱۹۲۴ - نجی ایللرده تورکییه ایله بییر مۇواویبه اساسیندا ۴۵ - مین نفر آده ربایجانلینی ۴۵ - مین اثرمنی ایله مۇبادیله ائدییلیر. وه بۇ آده ربایجانلیلار

نؤماینده لریده اؤرادا ایشتیراک ائتدیردیلر. بۇنا به نزه ر بیغینجاقلار فرانساه وه اینگیلیستاندا گشچیریلدی. بۇ مسئله ایله علاقه دار برلین ده عثمانلی حؤکومتی ایله بییر مۇواویله « برلین مۇعاهیده سی » امضالاندى. آما اثرمنیلر بۇ داخیلی اؤزجولر کله «خؤدمؤختارلیق لا» دا راضی دئییلدیلر. اولنلار غربین حمایه سی ایله عثمانلی ایمبراطورلۇغو ایچینده اؤز تشکیلاتلارینی قۇرۇب، مۆ حکملندیریدیلر. ائله بۇ تشکیلاتلاردان بییرده «داشناق سیتؤن فیرقه سی» ایدی. اؤ اثرمنی مسئله سینب بئین الملل لشدیرمک اوچون ایلک تئزور حرکتینه آتدیلار. ۱۶ اؤت چارشنبه ۱۸۹۶ - نجی ایله عثمانلی بانکی نی ایستانبۇلدا پاتلا تیلار. بۇ تئزور حرکتینده ایشتیراک ائده نلرده ن بییرده داشناق فیرقه سینى قۇران پاسداهامچییان ایدی. اؤنۇن اوغۇنۇن یازدیغی قۇندارما اثرمنی تایخی آدی کیتابدا یازدیغینا گؤره اولنلر بانکی پارتلاتماقلا، مسئله نی بین الملل لشدیرمکله (قاراباغ مسئله سینده اولدۇغو کیمی) اؤز ایستکلرینی عثمانلی حؤکومتینه دیکته ائتمک ایسته بییرمیشلر. (صحیفه ۴۱۷)

رؤسلار بۇ مسئله ده ن اؤز خشییرلرینه یارارلانماغا باشلا دیلار. ۱۸۲۶ - ۱۸۲۷ - نجی ایللرده عثمانلی ایمبراطورلۇغۇنا قارشى ساواشدا رؤسلار تیغلیس ده اثرمنیلرین بؤیوک کئشیش لرینده ن اولان بئنشرزبس Benersis ایله رۇس نؤماینده سی گؤروشوب، رۇسلارین عثمانلی دؤولتی ایله ساواشدا اثرمنیلر اولنلار یاردیم ائده ر لسه، رۇسلار عوه ضینه اثرمنیلره ایروان، ناخجیوان خانلیغینی وئره جکلرینی سؤز وئردیلر. (صحیفه ۳۷۱)

بۇ راضیلاشما اساسیندا اثرمنیلر (۱۸۲۷) ایرانا قارشى رۇسلارلا بییرگه ساواشدیقلاری کیمی بۇ ده فعه عثمانلی ایمبراطورلۇغۇنا قارشى ساواشماغا باشلا دیلار. عثمانلی حؤ کومتی ایله « آندریاپؤل » مۇواویله سی اساسیندا رؤسلار قافقازا چککلیدیکه، رۇسلار ۱۰۰ - مین نفرده ن چؤخ اثرمنی نیده وعده - وعیدلرله آباریب اکثریتی ایره واندا، آلاخاسکی دا ۴۰ مین نفر، شیزکده ۱۲ مین نفرینی یئرلشدیردیلر. ۱۸۷۷ - ۱۸۷۸ - نجی ایللرده ده اضرؤمدان ۲۵ - مین نفر گه لیب ایره وانا یئرلشدیلر. وه ۱۸۹۵ - ۱۸۹۶ - نجی ایللرده ده عثمانلی اراضی سینده ن ۲۰ مین نفر تیکرار ایره وان خانلیغی نا گلدیلر.

۱۸۹۴ - ۱۸۹۷ - نجی ایللر آراسیندا ۱۰۰ مین نفر، ۱۸۹۵ - ۱۹۰۵ - نجی ایللر آراسیندا ۴۰ مین نفر قۇزئی آده ربایجانین ایره وان خانلیغی نا کؤچدولر.

البته ۱۹۱۴ - ۱۹۱۵ وه ۱۹۱۶ - نجی ایللرده ده اثرمنیلر رۇسلارلا بییرلیکده عثمانلی حؤکومتینه قارشى ساواشدا ایشتیراک ائتدیلر. ساوشین سؤنۇندا رۇسلار بئنه وعده - وعیدلرله ۱۵۰ - مین نفرده ن چؤخ اثرمنینی اؤز لرله بییرلیکده قۇزئی آده ربایجانا گؤتوردولر.

عثمانلی حؤکومتی اراضی سینده ن اولان بۇ اخینلارین یانی سیرا ۱۸۲۸ تورکمن چای وه ۱۸۲۷ - آندریاپؤل آتلاشمالاریندان سؤنرا بۇ مۇواویله لر اساسیندا اثرمنیلرین ایراندان وه عثمانلی اراضی سینده ن قۇزئی آده ربایجانا گلمه لری اؤن گورولموشدور. وه بۇنا گؤزه ده بۇ ایکی اولکه ده ن ده واملی اولاراق اثرمنیلر قۇزئی آده ربایجانا کؤچ ائتدیردیلر.

خاطیرلاتماق یئرینده اولارکی، ۱۸۲۷ - نجی ایله قده ر